

Пролог

*Пиренеите
Късната пролет на 1428 г.*

Преследвачите го настигаха и Ян ван Ейк смушка коня с токовете на ботушите си. Животното сякаш усети, че са в опасност, и ускори ход, като вдишваше жадно прохладния планински въздух и изхвърляше с хриптене кълба гореща пара през ноздрите си.

Ян беше сам, а теренът наоколо – непознат и враждебен. Когато за пръв път бе забелязал маврите малко преди пладне, бе преброил девет на коне. Оттогава още двама се бяха присъединили към потерята. Задачата, която бе изпратен да изпълни, беше от жизнена важност за неговия благодетел, а залавяне не се предвиждаше. Ян плесна жребеца с поводите по шията, за да го подкара още по-бързо напред.

Познаваше добре този кон. Едно чистокръвно животно, отличаващо се с бързина и интелигентност, можеше да донесе успех или провал. Когато заболееше, верният кон получаваше по-усърдни грижи, отколкото бяха отредени за повечето християни. Конете бяха залогът за разцветата на едно кралство и независимо от предназначението си – товарни, за турнири и особено бойните – те се отплащаха за обичта на стопанина си с абсолютна преданост. Ян беше чувал за рицар, който при завръщането си от война не бил разпознат от годеницата си, но мигновено бил обсипан с ласки от верния си жребец.

Ян впери поглед напред. Отвсякъде го заобикаляха назъбени, покрити със сняг планински била. На запад като безмълвен сфинкс се извисяваше величествен сребрист връх, а в далечината зад него едва се различаваха силуетите на още разклонения на Пиренеите. Не бе нужно да спира и да се ослушва, за да чуе тропота на копита зад себе си. Искаше незабелязано да продължи пътя си на север. Между Торме от испанската страна и Лас Илас от френската бяха само два дни езда. Преобразуването на този древен град в модерна крепост бе приключило едва неотдавна и той знаеше, че присъствието му толкова близо до границата беше сериозен дразнител за маврите.

Макар и Навара, и Арагон да бяха в християнски ръце, маври все още бродеха необезпокоявани из Северна Испания. Полека-лека Реконкистата изтласкваше арабите на юг. С всяка изминала година нови замъци и градчета биваха отвоювани от завоевателите. В крайна сметка маврите със сигурност щяха да бъдат принудени да се качат на корабите си и да отплават обратно за Африка, с което щеше да се сложи край на шестстотин години окупация. Но междувременно те продължаваха да грабят църкви, да обсаждат манастири, да причакват в засада пътници – особено след като бяха дръзнали да отидат твърде далече на юг, отвъд Пиренеите.

Той се замисли за войните зад него. Наситено маслиновият цвят на кожата на тези хора странно контрастираше със свободно падащите бели туники, ярките тюрбани и искрящите копринени шалове, с които загръщаха раменете си. Бяха брутални в жестокостта си и опасни и той за нищо на света не искаше да се изправи срещу извитите им ятагани или лъковете им. Бе очаквал градушка от стрели, но засега гонитбата минаваше през елови и борови гъсталаци, които не позволяваха на преследвачите му да се прицелят. Мразеше тези стрелци с техните лъкове. Истинският воин трябва да среща врага си само с брадва и меч в ръка. Как го беше

казал поетът? *Страхливец е онзи, който пръв е хванал лък в ръка.*

Той насочи вниманието си към пътя, който го очакваше отпред, разчитайки на коня да намери най-добрата опора за копитата си. Внезапен порив на леден вятър ги връхлетя през една пролука между скалите и забави скоростта им. Гората наоколо започна да се променя, елите оредяха, отстъпвайки място на величествени борове. Стволовете им се издигаха дръзко към небето, много от тях бяха усукани, сякаш от болка; повечето бяха без клони.

Той потръпна. Голите стволове улесняваха стрелците. Конят забави ход и се заизкачва по вита пътека, като избягваше оголените гранитни канари и оставяше ясно различима следа от стъпкани еделвайси. Сумракът беше притихнал и неподвижен. Сладникава миризма на гниеещи съчки изпълваше ноздрите му. Слънцето напичаше през ниските облаци; задаваше се дъжд, който би бил негов естествен съюзник. Но засега бурята беше твърде далече, за да му бъде от помощ.

Ян ван Ейк спря коня и се пристраши да погледне назад.

Не се виждаше жива душа. Той се заслуша за шумове, които биха издали присъствието на маврите, но свиренето на щурците заглушаваше всякакви други звуци. Затова излезе от сянката на дърветата и намери пътека, която водеше на изток.

В чантата на седлото му имаше подписан документ, легитимиращ го като пълномощен представител на Филип Добрия, херцог на Бургундия. По занаят Ян ван Ейк беше художник. Придворният живописец на Филип. Но в действителност беше шпионин на служба при херцога. Сегашната му мисия го бе отвела в Испания, за да проучи местните пътища и земи. Наблюдателността, усетът за детайл, умението и точността на ръката му с перо и четка бяха отличителни черти на неговото изкуство. Херцогът обичаше да казва, че

зрителната му памет е недостижима. Но за разлика от картините му, в които реалният свят служеше само като източник на вдъхновение, онова, което се очакваше да възпроизведе след такава тайна мисия, трябваше да съответства с абсолютна точност на действителността. При сегашното си пътуване той бе направил карти на важни планински проходи, които щяха да бъдат от решаваща полза за бъдещи военни кампании.

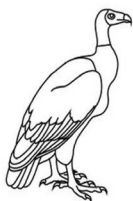
Ян беше широкоплещест, с мускулести ръце и крака. Кестенявата му коса беше гъста и корава като четка, брадата му – дълга и рошава, от което изпитото му лице изглеждаше още по-бледо. Обикновено ходеше гладко избръснат, но последните няколко седмици съзнателно се бе занемарил, скривайки зад гъстата растителност чертите на лицето си. Имаше голяма и ъгловата глава, някои я описваха като квадратна, с високо чело и изящен прав нос. При това говореше испански и познаваше добре местните обичаи. Беше идеалният шпионин.

Нов полъх на вятъра погали лицето му и той спря, за да се наслади на мига. Беше облян в пот, краката му се бяха схванали. Под мантията си носеше тежка метална ризница. Спуснатото забрало на шлема претриваше брадата и шията му. Беше облечен за битка, готов на всичко, което съдбата би могла да му изпрати, и единайсет маври на коне бяха приели предизвикателството. Той се запита дали някой от последното село не го бе издал. Там живееха християни, но както го бяха предупредили, маврите имаха очи и уши навсякъде.

Ян протегна ръка и погали коня по шията. Животното присви уши и прие с благодарност този малък жест на обич. От близкото дърво се разнесе цвърчене на сипка. Той очакваше да чуе удари на брадва или стържене на трион, но по нищо не личеше наоколо да има дървoseкачи. Пред него се появи пореден планински проход. В далечината се простираше тучна смарагдовозелена долина. Ясно очертана пътека се виеше през гъстата букова гора. Той подкара коня напред и се надигна на

седлото, надявайки се, че се е измъкнал от преследвачите си. Чакаше с радост момента, когато щеше да сваля тежките метални одежди и да се наслади на спокойствието на нощта. Сигурно още prizори щеше да бъде в Лас Илас.

Нещо на едно дърво право напред привлече вниманието му. Той се приближи и спря. Беше изображение на птица, издълбано в кората на огромен бук. Извънредно умело. С ясно очертани клюн и пера, с прибрани плътно до тялото могъщи крила; цялата стойка показваше готовност за бой.

Ян я разпозна от пръв поглед. Лешояд. Испанците ги наричаха *quebrantahuesos*. Костотрошачи. И той знаеше защо.

Много пъти бе наблюдавал прехласнат как тази великолепна граблива птица пуска плячката си отвисоко върху скалата, за да натроши костите и да достигне до вкусния и хранителен костен мозък. Странно, че някой си бе дал труда да нарисува толкова умело хищника точно тук. Под изображението се виждаше надпис. Не беше на език, който разбираше, макар да разпознаваше буквите като арабски. Вятърът стенеше в пролуките между скалите. Тъкмо се чудеше какво да предприеме, когато тишината бе нарушена от свистящ звук, който бързо се усилваше.

Той познаваше добре този звук. Стрели, които пронизват въздуха. В следващия миг три се забиха в земята току пред него. Той извърна рязко глава назад.

Маврите бяха излезли иззад завоя на горската пътека и бързо го настигаха. Той подкара коня напред.

При първия опит не го бяха улучили, но при следващия щяха да се прицелят по-добре. Той пусна юздите с дясната си ръка, за да се убеди, че бойната му брадва си е на мястото, привързана с кожена каишка за седлото. Може би скоро щеше да му потрябва.

Ян навлезе в планинския проход.

Отляво се издигаха отвесни скали, осветени от слънцето. В цепнатините им растяха вечнозелени шубраци. Отдясно гората беше черна като индиго. Той се подвоуми за миг дали да не свърне с коня в сенките на дърветата, но преднината му пред маврите беше добра и може би щеше да успее да им избяга. Сигурно вече бе пресякъл или поне наближаваше границата, а едва ли щяха да го последват на френска територия.

След поредния завой на пътеката той се наведе, за да се провере под един клон. Конят препускаше в пълен галоп, копитата му хвърляха буци суха втвърдена пръст. На дънера на едно дърво Ян мерна за миг още една издълбана фигура на лешояд, отдолу също с надпис на арабски. Точно в този момент предните крака на коня затънаха в участък от меки шисти и ездачът залитна напред. Знаеше какво следва, затова успя да скочи още преди животното да падне, като се надяваше желязната му ризница да го запази донякъде при удара в земята.

Стовари се върху твърдата като камък глина и се претърколи встрани. Животното се преметна през глава, цвилейки сърцераздирателно от болка. Ян се затъркаля надолу по склона. Ризницата му се впи в ризата от овча кожа. Вдигнал ръце пред лицето си, за да се предпази от острите камъни, той продължи да се търкаля, докато накрая не се спря в коренището на един бук.

Известно време остана неподвижен, оценявайки пораженията по себе си. Тялото го болеше от множество повърхностни рани и охлузвания, но нямаше нищо фатално. Никакви счупени кости. Той изви глава на една страна, после на другата. Шията му беше здрава. Исусе, всемогъщи Боже! Беше извадил късмет. Миризмата на

мъх и гнило изпълваше ноздрите му. Той се послуша. Не се чуваше нищо. Мисълта за преследвачите го накара да скочи. Отметна назад качулката си и я остави да се свлече върху мокрия от пот тил. Избърса с длан кръвта от лицето си и закуцука обратно към пътеката. Конят вече беше на крака, готов за път. Какъв як жребец...

Ян хвърли поглед вдясно. Маврите бяха изостанали на известно разстояние назад по пътеката, все още на конете си, и го наблюдаваха. Слава богу, бяха твърде далече и стрелите им нямаше да го достигнат. Той зачака да го нападнат. Щеше да бъде лесна плячка, защото мечът и брадвата му бяха останали при коня. И подобре. Ако бяха препасани на кръста му, едва ли щеше да оживее след падането. Гледаше в упор враговете си и си казваше, че ако тръгнат към него, ще се скрие в гъсталациите и ще си пробва късмета. Може би щеше да успее да отнеме оръжието на някого от тях.

– Няма да се приближат – чу той глас зад гърба си.

Беше на окситански.

Ян се обърна и видя монахиня в черни одежди, застанала сама по средата на пътеката. Нищо в чертите на лицето ѝ не издаваше и сянка на страх и притеснение. Странно. Кой беше по-голяма заплаха – познатите врагове или тази изникнала сякаш от земята непознатата?

– Какво искаш да кажеш? – попита я той, също на окситански, после се извърна назад към маврите.

– Няма да се приближат – повтори тя.

Той не отделяше очи от преследвачите.

– Не са опасни – каза монахинята с равен, спокоен глас, сякаш повтаряше самата Божия мъдрост.

– Напротив, много опасни са – увери я той.

– Не и тук.

Но той не беше убеден. И реши да провери думите ѝ. Направи няколко крачки напред и вдигна ръце нагоре. Размахна ги над главата си и изкрещя на преследвачите на арагонски – език, който те положително разбираха:

– Елате де, страхливци такива, и се бийте с мен.

Те не приеха поканата му.
– Боите се от един човек, при това невъоръжен?
Смуглите им лица, покрити с белези, бяха безизразни.

Ян свали ръце.

– Боже, какви страхливци сте – извика той.

Обикновено такава провокация срещу мавър водеше до бой на живот и смърт. Арабите не бяха покорили Иберийския полуостров със слабост и малодушие. Но сега тези езичници просто обърнаха конете и препуснаха назад. Дали очите му не го лъжеха? Ян продължи да ги наблюдава, докато не се скриха зад завоя, а след тях остана само прахта във въздуха. Той се обърна към монахинята и попита:

– Тези птици, изрязани върху дърветата, какво означават думите на арабски отдолу?

Нещо му подсказваше, че тази жена знае отговора.

– Дяволът ще получи своето.

– Това са *техни* думи?

Монахинята кимна.

– Ние ги възприехме от тях. Предупреждение от отдавна минали времена.

Той пристъпи към нея и забеляза верижката на шията ѝ и сребърния медальон, закачен на нея.

Лилия. Често срещан хералдически символ.

Бе виждал такива в гербовете на крале, херцози и рицари. Но монахиня? Той посочи с пръст:

– Защо носиш това?

Тя го покани с протегнатата ръка:

– Ела и ще ти покажа.

В НАСТОЯЩЕТО

1

*Гент, Белгия
Вторник, 8 май
20:40 ч.*

Ник Лий се затича към пламъците и дима, като с всеки изминал миг тревогата му се увеличаваше. Бе дошъл в Гент, за да види с очите си жената, чийто образ бе невероятно жив и отчетлив в съзнанието му. Като че ли се бяха разделили вчера, а не преди девет години. Бяха планирали да се оженят, но явно не им бе писано да живеят заедно. Вместо това тя бе поела по друг път – път, който не включваше него и никога нямаше да го включи. Думите, които бе искал да изрече, бяха заседнали в гърлото му. Нейните бяха точни и ясни.

Нямам избор.

Точно както бе преминал целият негов живот. Взривоопасна смес от добро и зло, от удоволствие и болка. На правилното място в грешния момент? Определено. На грешното място в правилния момент? Със сигурност. Повече, отколкото бе готов да признае всъщност.

Бе започнал служба първоначално във военната полиция, после бе кандидатствал за отряд „Магелан“ към Министерството на правосъдието, но не го бяха приели. Вместо това го взеха във ФБР, където остана пет години. Сега работеше към Организацията на обединените нации за образование, наука и култура, по-извест-

на като ЮНЕСКО. Подразделение на ООН от самото ѝ основаване, нейната мисия бе да допринесе за световния мир чрез образование, наука, култура и общуване между народите. Как? Най-вече с инициативи като обектите на световното наследство, Световната цифрова библиотека, Международния ден на грамотността и още хиляда програми, предназначени да популяризират, опазват и поддържат културата на човечеството.

Работното му място представляваше малка част от това огромно тяло. Службата за културни връзки и разследвания на ЮНЕСКО. Със звучното съкращение СЛЮ. Заимствано от гръцката богиня Клио, музата на историята. Официално се водеше представител на ООН, носеше служебна карта, която определено му отваряше много врати. Докато всъщност беше полеви агент. Очи и уши. Оперативен работник. Изпращан навсякъде, където възникваха проблеми от художествено и културно естество, които не можеха да се решат по телефона, на церемонии и по дипломатически канали.

Понякога просто се налага да посриташ нечий задник, бе казал един от шефовете му.

И той бе там, където трябва, докато ИДИЛ плячкосваха иракски храмове, музеи и библиотеки. На терен в Малдивите, когато радикали взривяваха с динамит будистки паметници. В Тимбукту след битката при Гао, когато части от този древен град бяха опустошени от войната. Задачата му преди всичко бе да предотврати всякакви форми на унищожаване на културни паметници. И ако това се окажеше невъзможно, да се оправя с последиците. С времето бе научил, че много от така наречените културни чистки бяха просто димна завеса за светкавично придобиване с цел продажба на безценни културни реликви. И най-големите фанатици не бяха глупаци. Каузите им се нуждаеха от пари. Редки произведения на изкуството лесно се превръщаха в парични потоци, при това практически непроследими. Без продавачите да се тревожат, че банковите им сметки могат

да бъдат замразени или иззети от чужди правителства. Достатъчно бе да сключат сделка с тайнствения купувач, готов да заплати със злато, криптовалута или банкноти в брой привидно недостижимото.

Слава богу, това пътуване до Белгия не бе свързано с никакви заплахи освен може би за сърцето му. Беше очаквал с нетърпение да види Келси отново. Тя се намираше тук, в Гент, и вършеше онова, в което бе най-добра. Художествена реставрация. Тази споделена любов към изкуството бе силата, която първоначално ги бе тласнала един към друг. Докато нещо напълно неочаквано, поне от негова гледна точка, не ги бе разделило. Той така и не го бе предвидил. А трябваше ли?

Трудно бе да се каже. Девет години бяха изминали, откакто за последен път я бе видял. При раздялата им нямаше съзливни сбогувания, прегръдки, ръкостискания, утешителни и окуражителни слова. Нито дори спор или гняв. Просто край. Дошъл като гръм от ясно небе.

Оттогава общуваха през социалните медии. Не много активно. По някоя разменена електронна реплика тук и там. Тя си имаше свой живот, както и той и двата не се пресичаха. Много пъти се бе питал дали поддържането на какъвто и било контакт е добра идея, но не бе направил нищо, за да го прекрати. Дали жадуваше да изтърпи докрай наказанието си? Или може би просто искаше тя да присъства в живота му, независимо под каква форма?

Преди две седмици тя му бе предложила във фейсбук да дойде до Гент. За пръв път. Покана за гостуване. Кое го бе изненадало. Дали идеята беше добра? Лоша? Но след като му бе обяснила върху какво работи в момента, той си бе казал: е, какво пък, защо не? И ето го сега тук, а сградата, към която го бе упътила с есемесите си, гореше.

Дали тя беше вътре?

Той се затича още по-бързо. Къщата беше на ня-